

De Altana Pharma-beschikking : een nieuwe Belgische grensoverschrijdende beslissing in kort geding

In het vorig nummer van I.R.D.I. werd uitvoerig aandacht besteed aan de inwerkingtreding op 1 oktober 2004 van het Wetboek van internationaal privaatrecht¹ (hierna het “WbIPR”), en in het bijzonder aan de gevolgen hiervan voor de grensoverschrijdende handhaving van octrooien. De hierboven gepubliceerde *Altana Pharma*-beschikking d.d. 25 maart 2005 van de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel is wellicht het eerste octrooigeschil waarin het WbIPR toepassing had kunnen krijgen.

De feiten in deze zaak kunnen als volgt worden samengevat. Het in Duitsland gevestigde Altana Pharma was houdster van een Europees octrooi dat o.m. betrekking had op de chemische substantie dialkoxypyridine en de zouten van deze verbinding. Dit octrooi had uitwerking in verschillende Europese landen. Altana Pharma vermoedde dat een groot aantal ondernemingen op de internationale beurs “CPhI Worldwide 2004” in Brussel, waar alle spelers op het vlak van farmaceutische ingrediënten elkaar ontmoeten, dialkoxypyridine en/of de zouten hiervan zouden aanbieden. Altana Pharma heeft hiertegen in eerste instantie gereageerd met een beslag inzake namaak. Tijdens dit beslag werd vastgesteld dat drie buiten de Europese Unie gevestigde ondernemingen, met name het Brazilaanse Eurofarma Laboratorios, het Indische Intas Pharmaceuticals en het Koreaanse Korea United Pharm, in hun brochures verwezen naar de geoctrooierde producten. Aangezien de Beslagrechter geen effectieve beslagmaatregel had bevolen, is Altana Pharma overgegaan tot dagvaarding in kort geding teneinde een inbreukverbod te bekomen. Voor de inmiddels afgelopen beurs in Brussel had dit uiteraard nog weinig zin. CPhI Worldwide wordt echter afwisselend in verschillende landen georganiseerd. Vandaar dat Altana Pharma een inbreukverbod vorderde met een grensoverschrijdend effect.

Uit de beschikking blijkt dat de internationale bevoegdheid van de Belgisch rechtbanken niet werd betwist door de buiten de Europese Unie gevestigde verweerders. De Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel onderzocht immers ambtshalve haar internationale bevoegdheid op grond van artikel 12 WbIPR. De Voorzitter wees in dit kader op artikel 2 WbIPR dat voorziet dat de toepassing van het WbIPR voor internationale gevallen in burgerlijke en handelszaken ondergeschikt is aan “*de toepassing van internationale verdragen, van het recht van de Europese Unie of van bepalingen in bijzondere wetten*”. Het WbIPR heeft met andere woorden slechts een suppletief karakter.

De Voorzitter oordeelde vervolgens dat de internationale bevoegdheid moest worden bepaald aan de hand van de Brussel I-Vo². Dit is vreemd. De Voorzitter onderzocht ambtshalve haar bevoegdheid op grond van artikel 12 WbIPR, en kwam tegelijkertijd tot het hiermee onverzoenbare besluit dat niet het WbIPR maar de Brussel I-Vo van toepassing was. Vervolgens onderzocht de Voorzitter de toepassingsvoorwaarden van artikel 31 Brussel I-Vo dat rechtbanken de bevoegdheid verleent om voorlopige maatregelen toe te staan zelfs indien een gerecht van een andere lidstaat bevoegd is om kennis te nemen van het bodemgeschil. Dit was echter overbodig. Uit de beschikking blijkt immers dat de betrokken partijen de internationale bevoegdheid van de Belgische rechtbanken niet hadden betwist. Dit komt onder de Brussel I-Vo neer op een stilzwijgend aanvaarding van de bevoegdheid. Artikel 24 Brussel I-Vo verleent immers bevoegdheid aan het gerecht van de staat voor wie de verweerder verschijnt tenzij de verschijning enkel tot doel heeft de bevoegdheid te betwisten, of indien er een ander gerecht bestaat dat krachtens artikel 22 Brussel I-Vo bij uitsluiting

¹ Wet van 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht, *B.S.* 27 juli 2004, 57344. ROOX, K., “Intellectuele Eigendom in het nieuwe wetboek I.P.R.”, *I.R.D.I.* 2005, 149.

² Verordening (EG) Nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, *PB L* 12 van 12 januari 2001,1 (hierna “Brussel I-Vo”).

bevoegd is. Rechtbanken moeten dus niet ambtshalve hun bevoegdheid onderzoeken tenzij het een materie betreft die onder de exclusieve bevoegdheidsregels valt. Door te besluiten dat de Brussel I-Vo van toepassing was, had de Voorzitter zich dus het ambtshalve bevoegdheidsonderzoek kunnen besparen.

Bovendien kan de vraag worden gesteld of de internationale bevoegdheid überhaupt wel op grond van de Brussel I-Vo moest worden beoordeeld. Op het eerste gezicht lijkt dit niet geval te zijn. Artikel 4 Brussel I-Vo voorziet immers dat de verordening niet van toepassing is op verweerders die geen woonplaats hebben op het grondgebied van een Europese lidstaat³. Gezien de vestiging van de verweerders in Brazilië, Korea en India zou dit in casu leiden tot toepassing van het WbIPR en niet van de Brussel I-Vo. De Voorzitter heeft echter de eerdere rechtspraak in de zaken *SKB/Chiron*⁴, *Medtronic/Therex*⁵ en *Epic/Nellcor*⁶ bevestigd waarin een ruime interpretatie werd gegeven aan artikel 24 EEX⁷ (thans 31 Brussel I-Vo). In deze zaken werd meer bepaald geoordeeld dat artikel 24 EEX een autonome bevoegdheidsgrond is die afwijkt van artikel 4 en waaronder alle voorlopige maatregelen ressorteren voor zover deze binnen het materieel toepassingsgebied van het EEX vallen⁸. Wat de toepassingsvoorwaarden van artikel 24 EEX betreft, verklaarde de Voorzitter zich bevoegd om voorlopige maatregelen te treffen “*nu minstens een materieel aanknopingspunt bestaat tussen de gevorderde maatregel en het Belgisch grondgebied waar de beweerdelijke inbreuken, waarvan de voorlopige stopzetting wordt gevorderd, plaatsvonden.*” Ook dit is een toepassing van de leer van de hierboven genoemde uitspraken die duidelijk gebaseerd zijn op de *Van Uden*-rechtspraak van het Europees Hof van Justitie⁹.

Opmerkelijk en lovenswaardig is dat de Voorzitter vervolgens besloot een grensoverschrijdend effect aan de opgelegde maatregelen te geven. Het inbreukverbod gold met andere woorden niet alleen voor België, maar ook voor alle landen waar het Europees octrooi van Altana Pharma uitwerking had. Volgens de Voorzitter was “*het in deze zaak logisch en redelijk te stellen dat de te bevelen maatregel pas doeltreffend zal zijn indien zij met grensoverschrijdend effect kan worden bevolen en dat, in de mate op heden België het belangrijkste aanknopingspunt bezit met dit geschil (de laatste beurs vond in Brussel plaats), artikel 31 van de verordening 44/2001 ons deze bevoegdheid verleent*”. Op vraag van een buitenlandse eiser werd dus op basis van een Europees octrooi een grensoverschrijdend inbreukverbod opgelegd t.a.v. buiten de Europese Unie gevestigde verweerders. In de *Altana Pharma*-zaak heeft duidelijk meegespeeld dat de grensoverschrijdende bevoegdheid niet werd betwist, de rechtsgeldigheid van het octrooi niet werd aangevochten, de inbreuk slechts door één verweerder (blijkbaar op manifest onredelijke wijze) werd betwist en het risico voor nieuwe inbreuken klaarblijkelijk verbonden was aan de internationale beurzen die afwisselend in de verschillende landen waarin het Europees octrooi van toepassing was, werden georganiseerd. Dit neemt echter niet weg dat de inmiddels in (inter)nationale octrooimiddens bekende *Colgate/Unilever*-beschikking¹⁰ navolging heeft gekregen en de Belgische

³ Volledigheidshalve moet worden opgemerkt dat dit niet geldt wanneer de bodemprocedure binnen het toepassingsgebied van de exclusieve bevoegdheidsregels valt aangezien deze bepalingen van toepassing zijn ongeacht de woonplaats van de verweerder.

⁴ Vz. Rb. Brussel 6 februari 1997 (*SKB/Chiron*), *I.R.D.I.* 2002, 346.

⁵ Vz. Rb. Brussel 23 juni 2000 (*Medtronic/Therex*), *I.R.D.I.* 2002, 328.

⁶ Vz. Rb. Brussel 22 september 2000 (*Epic/Nellcor*), *Ing. Cons.* 2000, 292 e.v.

⁷ Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, gedaan te Brussel op 17 september 1968, *PB C* 27, 26 januari 1998, 1 (geconsolideerde versie, hierna “EEX”).

⁸ ROOX, K., “Grensoverschrijdende maatregelen in octrooizaken”, *I.R.D.I.* 2002, 257-274 ; PERTEGAS SENDER, M en STROWEL, B., “Grensoverschrijdende octrooigeschillen: Spannend afwachten op de arresten van het Europees Hof van Justitie”, *T.B.H.* 2004, 755-763.

⁹ H.v.J. 17 november 1998, zaak C-391/95 (*Van Uden/Deco*), *T.B.H.* 1999, 615.

¹⁰ Vz. Rb. Brussel 14 september 2001 (*Colgate/Unilever*), *I.R.D.I.* 2002.

rechtbanken nogmaals hebben aangetoond bereid te zijn in internationale octrooigeschillen grensoverschrijdende inbreukverboden te bevelen.

Hierboven werd reeds de vraag gesteld of men de internationale bevoegdheid wel kon onderzoeken aan de hand van de Brussel I-Vo en of de Voorzitter niet het WbIPR had moeten toepassen. Dergelijke toepassing van het WbIPR had wellicht tot hetzelfde resultaat geleid. Artikel 10 WbIPR voorziet in een eigen bevoegdheidsgrond voor voorlopige en bewarende maatregelen: “*In dringende gevallen zijn de Belgische rechters ook bevoegd om voorlopige of bewarende maatregelen en uitvoeringsmaatregelen te bevelen betreffende personen of goederen die zich in België bevinden bij de instelling van de vordering, zelfs indien de Belgische rechters krachtens deze wet niet bevoegd zijn om van de zaak zelf kennis te nemen.*” In een eerdere bijdrage werd reeds geargumenteed dat op grond van dit artikel 10 WbIPR voorlopige en bewarende maatregelen met extraterritoriale werking kunnen worden bevolen¹¹.

Tenslotte nog een bedenking wat de grond van de zaak betreft zoals deze summier blijkt uit de beschikking. Meer bepaald kan de vraag worden gesteld of er wel een *prima facie* octrooi-inbreuk voorhanden was in de zin van artikel 27 van de Belgische Octrooiwet (BOW). Artikel 27 BOW verbiedt een derde een voortbrengsel waarop het octrooi betrekking heeft (§1) of een voortbrengsel dat rechtstreeks is verkregen volgens de werkwijze waarop het octrooi betrekking heeft (§2) “*te vervaardigen, aan te bieden, in het verkeer te brengen, te gebruiken dan wel daartoe in voorraad te hebben*”. Het is betwistbaar dat een loutere verwijzing in een brochure zonder dat het product daadwerkelijk op het Belgisch grondgebied aanwezig is en effectief te koop wordt aangeboden onder artikel 27 BOW valt. Uit de schaarse rechtspraak en rechtsleer kan inderdaad worden afgeleid dat er slechts sprake kan zijn van een octrooi-inbreuk indien het inbreukmakende product effectief op het Belgisch grondgebied aanwezig is. De Rechtbank van Eerste Aanleg oordeelde bijvoorbeeld dat er geen octrooi-inbreuk voorhanden was in een geschil waarbij een Belgisch bedrijf inbreukmakende producten vanuit België aan Franse en Duitse bedrijven verkocht waarbij deze producten opgeslagen waren in een Franse opslagplaats¹². De loutere opname in een brochure zonder dat het litigieuze product effectief wordt aangeboden, lijkt dan ook geen octrooi-inbreuk uit te maken. Bovendien oordeelde het Hof van Beroep te Brussel reeds dat publiciteit voor een inbreukmakend concurrerend product geen octrooi-inbreuk uitmaakt aangezien dergelijke handeling “*ne s’agit pas d’actes contrefaçon ou d’actes préparatoires à une contrefaçon mais d’actes préparatoires à un usage licite d’un produit concurrent après l’expiration du brevet*”¹³. Het aanbieden van een inbreukmakend product voor leveringen die slechts zullen plaatsvinden ná het verstrijken van een octrooi kunnen o.i. dan ook geen octrooi-inbreuk uitmaken. Dergelijke argumentatie gaat uiteraard slechts op indien de octrooiverstrijking nakend is, hetgeen in de *Altana Pharma*-zaak had kunnen worden geargumenteed aangezien uit de beschikking blijkt dat het octrooi zou verstrijken op 10 juni 2005. Het weze volledigheidshalve opgemerkt dat BUYDENS daarentegen van mening is dat de loutere verdeling in België van een brochure waarin een inbreukmakend product wordt beschreven een octrooi-inbreuk uitmaakt, zelfs indien het betrokken product niet voor de Belgische markt is bestemd¹⁴. De Belgische octrooirechtspraak – die zich overigens steeds verder ontwikkeld – zal het toepassingsgebied van artikel 27 BOW verder moeten afbakenen.

¹¹ ROOX, K., “Intellectuele Eigendom in het nieuwe wetboek I.P.R.”, *I.R.D.I.* 2005, 151.

¹² Rb. Brussel 29 oktober 1986, *Pfizer Inc. / Fallek Chemical Company, Ing. Cons.* 1987, 191 ; BRAUN, A. en VAN REEPINGHEN, B., “Chronique de jurisprudence droits intellectuels (1987-1991)”, *J.T.* 1992, 506 en GOTZEN, F., “Overzicht van rechtspraak”, *T.P.R.* 1990, 1790 ; DELCORDE, A.C., *La protection des inventions*, 75 ; *Contra* : BUYDENS, M., *Droit des brevets d’inventions et du savoir-faire*, 192.

¹³ Brussels 10 november 2000, *Eli Lilly / Eurogenerics*, *I.R.D.I.* 2001, 68.

¹⁴ BUYDENS, M., *o.c.*, 193.